

دام‌های شیطان برای انسان از منظر قرآن

پندهای مسجدی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

❖ عنوان پند: دام‌های شیطان برای انسان از منظر قرآن

❖ پندنامه

شیطان دشمن بزرگ انسان است و سوگند یاد کرده که فرزندان آدم را بفریبد و آنان را از رشد و تعالی باز دارد: **أَقَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ** (ص: ۸۲)؛ یعنی: «(شیطان) گفت: به عزت سوگند، همه آنان را گمراه خواهم کرد». او برای دست یافتن به این هدف، وسایلی دارد که آن‌ها را دام‌های شیطان گویند. خداوند متعال در قرآن کریم، پیوسته انسان را هشدار می‌دهد که فریب شیطان را نخورد و در دام او نلغزد. قرآن کریم، فریب‌های شیطان را «خطوات» به معنای گام‌ها خوانده است؛ زیرا او گام به گام پیش می‌آید و اندک اندک انسان را همراه خود می‌کند. در این بحث می‌خواهیم به برخی از دام‌های شیطان برای انسان از منظر قرآن کریم پردازیم.

❖ **دام اول «جنگ و تفرقه»:** **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ** (بقره: ۲۰۸)؛ یعنی: «ای مؤمنان، در صلح و آشتی درآید! و از گام‌های شیطان، پیروی نکنید؛ که او دشمن آشکار شماست».

❖ **دام دوم «شراب و قمار و بت‌پرستی و غیب‌گویی»:** **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ** (مائده: ۹۰)؛ یعنی: «ای مؤمنان، شراب و قمار و بت‌پرستی و ازالام [= نوعی بخت‌آزمایی]، همگی پلید و از عمل شیطان هستند؛ از آن‌ها دوری کنید تا رستگار شوید!»

❖ **دام سوم «دشمنی و کینه‌توزی»:** **إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ** (مائده: ۹۱)؛ یعنی: «شیطان می‌خواهد میان شما کینه و دشمنی افکند».

❖ **دام چهارم «امتناع از نماز و ذکر خدا»:** **إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ** (مائده: ۹۱)؛ یعنی: «شیطان می‌خواهد... شما را از یاد خدا و نماز باز دارد».

❖ **دام پنجم «تهمت و افتراء به انبیاء»:** **وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا** (انعام: ۱۱۲)؛ یعنی: «و این گونه برای هر پیامبری، دشمنانی از شیاطین انس و جن قرار دادیم، که برای فریب مردم همواره گفتاری باطل ولی به ظاهر آراسته و دلپسند به یکدیگر القاء می‌کنند».

❖ دام ششم «خوردن مال حرام»: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ» (بقره: ۱۶۸)؛ یعنی: «ای مردم، از آنچه در زمین است حلال و پاکیزه را بخورید، و از گام‌های شیطان پیروی نکنید که او دشمن آشکار شماست».

❖ دام هفتم «ایجاد کدورت در روابط»: «وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا» (اسراء: ۵۳)؛ یعنی: «و به بندگانم بگو: آنچه را که بهتر است بگویند، چرا که شیطان میان‌شان را به هم می‌زند، زیرا شیطان همواره برای انسان دشمنی آشکار است».

❖ دام هشتم «اسیر آرزوها شدن»: «يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا» (نساء: ۱۲۰)؛ یعنی: «شیطان به آنان وعده می‌دهد، و ایشان را در آرزوها می‌افکند، و جز فریب به آنان وعده نمی‌دهد».

❖ دام نهم «اسراف و ریخت‌وپاش»: «إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا» (اسراء: ۲۷)؛ یعنی: «اسرافکاران با شیاطین برادرند و شیطان نسبت به پروردگارش ناسپاس بود».

❖ دام دهم «مجادلات ناآگاهانه»: «إِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَيْكَ أَوْلِيَاءَهُمْ لِيَجَادِلُوكُمْ» (انعام: ۱۲۱)؛ یعنی: «شیاطین به دوستان خود القا می‌کنند که با شما مجادله کنند».

❖ دام یازدهم «ترس از هزینه‌های ایمان به خدا و پیامبر»: «إِنَّمَا ذَلِكَمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ» (آل عمران: ۱۷۵)؛ یعنی: «در واقع، این شیطان است که دوستانش را می‌ترساند؛ پس اگر مؤمنید از آنان مترسید و از من بترسید».

❖ دام دوازدهم «سخنان در گوشی و نجوای به نافرمانی از خدا»: «إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ» (مجادله: ۱۰)؛ یعنی: «نجوا تنها از سوی شیطان است؛ می‌خواهد با آن مؤمنان غمگین شوند؛ ولی نمی‌تواند هیچ‌گونه ضرری به آنها برساند جز بفرمان خدا».

❖ دام سیزدهم «از روی نادانی، چیزی را به خدا نسبت دادن»: «إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ» (بقره: ۱۶۹)؛ یعنی: «او شما را به بدی و زشتی فرمان می‌دهد و می‌خواهد که درباره خدا چیزهایی بگویید که بدان آگاه نیستید».